

COCCIDIOSE – DEN SKJULTE KALVESYGDOM DER GIVER DIARRE I KALVESTALDEN

STØTTET AF

Kvægafgiftsfonden

Coccidiose giver kalve med diarre. Ønsker man en effektiv behandling af coccidiose, er det væsentligt at vide, hvornår kalvene bliver smittet med diarre. Coccidiose kan forebygges ved brænding med ukrudtsbrænder og grundig vask med sæbe.

Af Lene Jensen, LVK

Coccidier er en skjult sygdom ved kalvene, som giver reduceret tilvækst ofte i forbindelse med fravæning af kalvene.

Det er vigtigt at få klarlagt sygdomsmønsteret i jeres besætninger med diagnostik, så det optimale behandlingstidspunkt findes.

Samtidig er der stor værdi i at forebygge coccidiosen, så I får mere modstandsdygtige og sunde kalve igennem fravænningsperioden.

SÅDAN SMITTER COCCIDIOSE FRA EN KALV TIL EN ANDEN

Coccidieæg findes overalt i miljøet i kalvestalden og deres klistrende overflade gør dem svære at vaske og desinficere sig ud af.

Kalvene optager et modent coccidieæg (sporoleret oocyst) fra gødningen, som føres fra kalvens mund til tarmslimhindcellerne. Her vil coccidieæggene opformere sig i tarmslimhinden

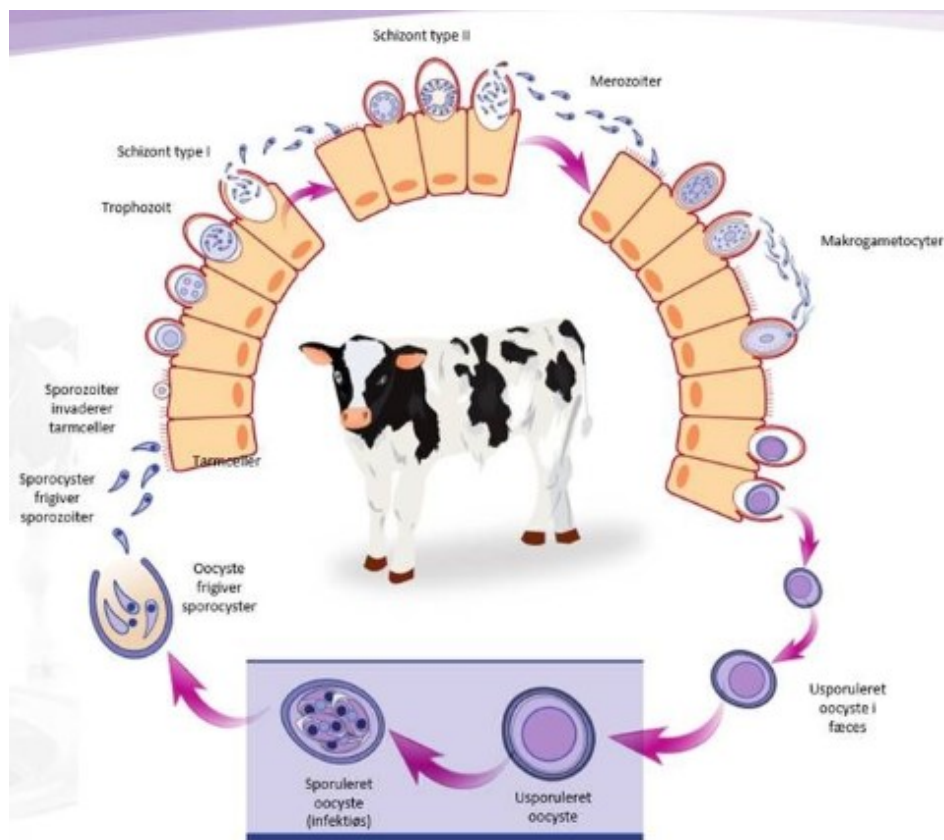
på toppen af tarmtrævlerne i den bagerste del af tyndtarmen.

Coccidieæggene gennemgår tre formeringsfaser i tarmslimhinden, hvor tarmslimhindecellerne sprænges ved hver formeringsfase. Herved opstår der åbne sår, som forårsager diarre hos kalven.

Efter 3. opformeringsfase udskiller kalven coccidieæggene med gødningen. Herefter modnes æggene uden for kalven på nogle dage.

Fra kalven optager et coccidieæg, til den udskiller ægget i miljøet i kalvestalden, går der typisk 1-3 uger.

Når kalven optager ægget, går der mindst en uge fra kalven bliver smittet til den bliver syg med diarre, da parasitten skal gennemgå første formeringsfase inden vi ser tegn på sygdom i form af kalve med tynd mave og eventuelt også forhøjet kalvedødelighed.

Figur 1: Oversigt over livscyklus for coccidiose. Oversigten er udlånt af Ceva Animal Health A/S.

COCCIDIOSE PÅVISES SÅDAN:

Til diagnostik af coccidier blandes gødning med en væske, der tillader de lette æg at flotere (flyde), mens tungere gødningspartikler synker til bunds.

Herefter kan antallet af æg tælles i et tællekammer i et mikroskop.

Der optælles antal oocyster (coccidioseæg) pr gram gødning (OPG). Man inddeler coccidioseudskillelsen i tre kategorier efter antallet af OPG:

- Lavgradig coccidieudskillelse < 999 OPG
- Moderat coccidieudskillelse 999 – 5000 OPG
- Massiv coccidieudskillelse > 5000 OPG

COCCIDIOSE FÅR KALVEN TIL AT HOLDE OP MED AT ÆDE

Selv lavgradige tilfælde af coccidiose kan føre til reduceret foderoptagelse og væggtab hos kalvene pga. af den ødelagte tarmvæg og dermed påvirke nettotilvæksten på kalvene negativt.

En kalv med diarre pga. af coccidiose har et væggtab på ca. 8 kg i forhold til en kalv uden et coccidiosetilfælde.

Kalvens tilvækst de første to måneder samt forekomsten af diarre hos kalven har begge betydning i forhold til ydelsen i 1. laktation, risikoen for udsættelse samt hvor tidlig kvierne bliver løbet.

Dermed vil en lavgradig coccidioseudskillelse påvirke kalvenes trivsel især under fravænningsperioden.

DIARRE FORÅRSAGET AF COCCIDIOSE BEHANDLES SÅDAN:

Det vil være en fordel at få lavet mere diagnostik på kalvene for at klarlægge, hvornår den største udskillelse af coccidiose foregår på jeres bedrift.

På figur 2 ses en oversigt over en besætning, som har udtaget coccidioseprøver på kalvene i hver uge efter indsættelse i en slagtekalvebesætning.

Her fandt man, at kalvene havde coccidiose med ved indsættelse, som gav smitte videre til kalveboksen og derefter blev de andre kalve smittet med coccidiose.

Dette giver større udfordringer især omkring fravænnings, hvor kalvene har svært ved at modstå infektionspresset fra coccidiosen.

Hvis der forekommer moderat eller massiv udskillelse af coccidiose, er det vigtigt at iværksætte forebyggende tiltag samt behandling af kalvene.

ID	uge 40			uge 44						
	04-okt	10-okt	18-okt	02-nov	08-nov	16-nov	21-nov	13-dec	11-01-2019	21-01-2019
1	0	0	0	750	400	3100	200	0	0	0
2	0	200	0	150	350	1300	700	0	100	300
3	700	0	0	0	450	600	100	0	0	0
4	1000	0	50	2400	2700	400	400	0	0	0
boks	0	200	1509	800	500	1500	1050	0	0	400

Figur 2: Oversigt over coccidioseprøver, som er udtaget over tid på 4 kalve og på kalveboksen.

Når der er kliniske tegn på coccidiose og fund af coccidieudskillelse ved efterfølgende diagnostik, så er man ofte allerede for sent i forhold til det optimale behandlingstidspunkt for coccidiose.

Der er effektive coccidiemidler registeret på markedet; Baycoxine og Cevazuril med samme aktive stof nemlig toltrazuril.

Det er optimalt at behandle kalvene mod coccidiose ved de første tegn på diarre, som bør ligge omkring 1-2 uger efter infektionstidspunktet.

Dette er dog svært at ramme i praksis, men ved diagnostik af nogle kalvehold, kan man få en god ide om, hvornår det mest optimale behandlingstidspunkt for besætningen er.

Det er vigtigt, at infektionen er tilstede på tidspunktet for behandling for at opnå effekt.

BRÆNDING MED UKRUDTSBRÆNDER KAN FOREBYGGE COCCIDIOSE

Coccidieæg kan overleve påvirkning af en lang række desinficerende stoffer i forskellige koncentrationer, på grund af ægvæggens overfalde.

Til gengæld ødelægges æggene af temperaturer over 40°C, hvilket betyder, at brænding er effektiv i forhold til forebyggelse af coccidiose.

Derudover er det vigtigt at have fokus på risikosteder for gødningsforurening.

Her er det vigtigt at se på placering af fodertrug, høhæk og vandforsyning over gulvhøjde, så gødningsforurening undgås og dermed minimere kalvens optagelse af coccidieæg.

Det er vigtigt at få lavet en ordentlig vask af kalveboksene mellem holdene af kalvene.

Det anbefales at lave en vask indeholdende sæbe > pH 11 og indeholdende tensider.

Derefter er det en fordel at brænde kalveboksen med en ukrudtsbrænder.

Hvis det ikke er muligt at vaske eller brænde kalveboksen, så vil en våd 15 % hydratopløsning kunne minimere smittepresset og minimere forekomsten af diarre og syge kalve.

Det er vigtigt at kalvene er robuste og får en skånsom fravænning, så kalvene er mere modstandsdygtige når/hvis de møder coccidieæggene.

Kontaktperson på SEGES: Henrik Læssøe Martin

